

**UTKU ANAOKULU
REHBERLİK SERVİSİ**

**YAYGIN ANNE BABA
TUTUMLARININ
ÇOCUK KARAKTERİNE
ETKİSİ**

**“ BİR ÇOCUK İÇİN ANNESİ VE BABASI
DÜNYAYI TEMSİL EDER. ÇOCUK, ANNESİ
VE BABASI NASIL DAVRANIYORSA,
DÜNYADAKİ HERKESİN DE AYNI ŞEKİLDE
DAVRANACAĞINI DÜŞÜNÜR.”**

M. Scott PECK

Sevgili anne ve babalar;
Ebeveyn olarak ruh sağlığı yerinde çocuklar yetiştirmenin bizim en önemli hedeflerimiz arasında yer aldığını düşünüyorum. Bu hedef doğrultusunda yürürken zaman zaman hepimiz zorluklarla karşılaşılıyor ve bu zorluklar karşısında çocuklarımıza nasıl tepkiler

vereceğimiz konusunda kararsızlığa düşebiliyoruz. Hazırladığım bu bültende anne ve baba olarak tutumlarımızı ve bu tutumlar sonucunda çocuklar üzerinde bıraktığımız izleri paylaşmak istiyorum.

Çocukluk dönemi olarak adlandırdığımız 0-6 yaş arasındaki dönem çocukların çevrelerinden en çok etkilendikleri dönemdir. Bu dönemde ki ebeveyn tutumları çocuk tarafından benimsenir ve ruhsal gelişiminin temel taşlarını oluşturur.

Ebeveyn olarak bizlerin de bu tutumları sergilerken etkilendiği bazı noktalar var.

- **Toplumun değer yargıları** bizim tutumlarımızı etkileyen önemli bir faktör. Evimizin bulunduğu mahalle, yaşadığımız şehrin insan profili bizim çocuklarımıza olan yaklaşımlarımızı farkında olmasak da etkiliyor.
- Bir diğeri **anne ve babanın beklentileri**. Anne ve babalar nasıl bir çocuk istediklerini daha çocuk doğmadan beyinlerinde tasarlamaya başlıyorlar bile.
- **Anne ve babanın kendi çocukluk deneyimleri** de etkileyen bir diğer faktör. Kendi anne ve babasının yolunda ilerleyen ya da tam tersi anne ve babasından gördüğü olumsuz davranışları kendi çocuğu üzerinde uygulamak istemeyen ebeveynler var.

DEMOKRATİK (DESTEKLEYİCİ) TUTUM

- Demokratik tutumdaki ebeveynler çocuklarını destekleyici davranışlarda bulunurlar. Bunun yanında sınır koymayı da ihmal etmezler.
- Sıcak ve ilgilidirler, sabırlı ve duyarlıdır. İletişim kanalları açık olduğu için çocuklarını dinlerler.
- Kuralları bellidir ve çocuklarının bu kurallara uymaları için teşvik ederler. Kurallar açık ve nettir ve kuralların nedenleri çocuğa açıkça ifade edilir. Aynı zamanda kendileri de kurallara uyarlar. Ayrıca çocuğun kendini ifade etmesine ve duygularını anlatmasına izin verilir.
- Olumlu disiplin yöntemleri kullanılır.

Bu tutumla yetişen çocuk;

Sağlıklı bir gelişim gösterir. Kurallar konulurken fikri alındığı için önemli ve değerli olduğunu hisseder. Özgüveni iyi olduğu için daha bağımsız olur ama ailenin isteklerine de duyarlıdır. Saygılı, sınırlarını bilen, yaratıcı, aktif, girişken, etkin, atılgan, sorumluluk duygusu gelişmiş, farklı fikirlere saygılı, kendi düşüncesini ve duygularının sonuna kadar savunabilen, kendisi ile barışık kendini ve başkalarını sevebilen, hoşgörülü, toplumsal ilişkilerde yaratıcı kişiler olurlar.

Bu tutumla yetişen çocuk;

Hayattan edinmeleri gereken deneyimleri edinmeden hayatla karşı karşıya kaldıklarında uyum sağlamakta güçlük çekmektedirler. Atılım ve başarıma gücünden, kendilerini kabul ettirme istek ve yeteneğinden yoksun olurlar. Bu çocuklar girişimci olmayan, aşırı bağımlı, özgüveni gelişmemiş, sorumluluk almakta güçlük yaşayan, kendini tanımak ve sınırlarını bilmekte zorlanan, daima başkasının desteğini arayan, sosyal ilişkilerde edilgen ve belirli beceriler yönünden yaşlılarından daha yavaş gelişmiş çocuklardır.

DENGESİZ- KARARSIZ TUTUM

➤ Dengesiz aile tutumunda anne ve baba kendi içinde, anne kendi içinde ya da baba kendi içerisinde tutarsızlıklar gösterebilir.

➤ Çocuğun belirli bir davranışı anne baba tarafından farklı yorumlanır. Anne babalar aynı davranışı kimi zaman normal karşılarken kimi zamanda cezalandırabilirler. Bu durum daha çok anne veya babanın o anki psikolojik durumu ile ilintilidir. Anne veya baba yorgunsa, başka zaman normal olan davranış o an için yapılmaması gereken bir davranıştır. Bu durumda çocuk neyin doğru neyin yanlış olduğunu anlayamamaktadır.

Bu tutumla yetişen çocuk;

Çocuk hangi davranışı, nerede?, nasıl?, ne zaman? yapacağı konusunda bocalar. "Bu davranışı yaparak nasıl cezadan kurtulurum?" şeklinde bir teknik geliştirir. Doğru kararlar alamaz. Görüşlerini açıkça söyleyemez. Kendini hiçbir ortamda rahat savunamaz. Ürkek, yumuşak huylu, ılımlı, söz dinleyen biri olur. Sinirli, kavgacı, çabuk kırılıp öfkelenen tepkisel bir kişilik yapısı geliştirir. Her zaman adımlarını diğer insanlardan geç atar.

- **Evdeki çocukların sayısı ve cinsiyeti** de tutumlarımızı etkileyen diğer faktörler arasında yer alıyor. Çocuk sayısı çoğaldıkça tutumlar değişebiliyor. Ya da cinsiyete göre de tutumlar şekillenebiliyor.
- **En önemlisi de anne baba arasındaki ilişki** diyebiliriz. Anne ve baba kendi içlerinde mutlu, huzurlu ve sağlıklı bireylerse çocuklarına karşı tutumları da o ölçüde sağlıklı oluyor.

Ailede; anne babanın çocukla nasıl iletişim kurduğu, istedik davranışları nasıl kazandırdığı, çocuğun aile içinde bir birey olarak kabul edilip edilmediği, sevginin nasıl ifade edildiği, eğitimde kullandığı disiplin yöntemleri gibi hususlar anne baba tutumunun nasıl olduğunu belirler. O halde çocukların gelişiminde olumlu ve olumsuz etkisi yüksek olan anne ve baba tutumlarını inceleyelim. Bu tutumları incelerken şunu da göz ardı etmemek gerektiğini düşünüyorum. zaman zaman hepimiz bu tutumların her birini uyguluyoruz ancak bahsedilecek olan bu tutumları bir davranış ve yaşam biçimi olarak uygulayan ebeveynlerimiz mevcut.

BASKICI (YOĞUN OTORİTER) TUTUM

- Çocuğun ilgi ve istekleri dikkate alınmaz.
- Anne babalar çocukları kendi kalıplarına göre yetiştirirler.
- Çocuğa nedenleri açıklanmayan kurallar konur, bu kurallara uymadığı takdirde " ağır cezalar" verilir.
- Anne babanın gözü sürekli çocuğun üzerindedir.
- "Çocuğumu eğitiyorum, terbiye ediyorum" mantığıyla şiddet uygulanır.
- Çocuktan yaşının üzerinde bir olgunluk beklenir ve ona özgürlük tanınmaz.

- Çocuğun davranışları katı standartlarla değerlendirilir, hata ve yanlış yapma hakkı tanınmaz. **2**
- Anne babalar çocuklarıyla çok fazla görüş alışverişinde bulunmazlar, daha çok çocuklarından onlara söylenen her şeyi sorgulamadan kabul etmesini beklerler

Bu tutumda yetişen bir çocuk;

Genellikle; çekingen, başkalarının etkisinde kolayca kalabilen, aşırı hassas bir kişilik yapısına sahip olabilir. Anne babanın aşırı koruması, çocuğa gerekenden fazla kontrol ve özen göstermesi sonucu çocuk, genellikle diğer kimselere bağımlı, özgüveni olmayan bir birey olarak yetişir.

Ayrıca; sürekli eleştirildiği için aşagılık duygusu geliştirebilir ve devamlı eleştirilen bu çocuklarda saldırgan davranışlar ortaya çıkabilir. Baskı ve katı disiplin çocuğun kendini kabul ettirmesini zorlaştırır, uyumsuzluk görülür. Çocuk evde anne-babasinda gördüğü olumsuz tutumları, diğer yetişkinlerle ve yaşitları ile olan iletişiminde de uygular. Bu tip ailelerde yetişen gençlerle yapılan araştırmalarda, karar verme ve düşüncelerini ifade etme de güçlük yaşandığı ve öfke düzeyinin yüksek olduğu bulunmuştur.

TAVİZKAR (GEVŞEK) TUTUM

- Çocuğa hiçbir zaman kesin kurallar konmaz. Konulan kurallar da uygulama ve denetimden uzaktır.
- Çocuklarını hiçbir şekilde kontrol etmezler ve bazen de ihmale varan hoşgörü ile davranırlar
- Çocukların her istediği sorgulanmadan yerine getirilir.
- Anne baba çocuğun davranışına karışmaz, sadece büyük problem olduğunda varlığını hissettirir.
- Çocuğun aşırı hareket serbestliği

vardır. Kendisine ve çevresine zarar verecek davranışlarda bile müdahale edilmez. Bu çocuklar yemek, yatma, televizyon

3

- izleme ve oyun oynama için dışarı çıkma gibi konularda karar vermede özgürdürler.

Bu tutumla yetişen çocuk; Ailede inisiyatif sahibi tek kişidir ve onun isteklerine diğer aile bireyleri kayıtsız şartsız uyarlar. Çocuğun nerede duracağı belirlenmemiştir. Çocukların davranışlarında hiçbir sınır olmadığı için neyin yapılabileceği neyin yapılamayacağı konusu belli değildir. Bu tutum içinde yetişen çocuklar kendilerini güvensiz hissederler. Çünkü onların hayatında hiçbir sınır olmadığı için ait olmayı hissedemezler, benmerkezcidirler, asi ve saldırgan davranışların artmasına yol açabilirler. Yaşamlarında sınırları öğrenemedikleri için başkalarıyla işbirliği yapamazlar. Her istediğini ailesine yaptırmayı alışkanlık haline getiren çocuk bu tavrı arkadaşlarından ve çevresinden görmeyince uyum sağlamada güçlük çeker.

Arkadaşları ile olan ilişkilerinde de olgun davranamayabilir çünkü sürekli kendi istediğinin yapılmasını ister.

Bencil, sabırsız, anlayışsız, bağımlı olurlar.

AŞIRI KORUYUCU TUTUM

- Abartılmış sevgi ve aşırı koruyuculuk daha çok anne çocuk ilişkisinde ortaya çıkar.
- Aşırı koruyucu ve aşırı sevgisi olan anne babalar çocuklarına derin duygusal bağla bağlıdırlar.

➤ Geç kavuşulan, aşırı istenilen, tek çocuk, tek erkek veya kız çocuk gibi çocuklar abartılmış sevginin odak noktası olabilirler. Sevgi ve ilginin göstergesi olarak çocuğuna yemek yiyebileceği halde yemek yediren, çantasını taşıyabileceği halde elinden alan, odasını toplayan, vb. hizmetleri yapan anne, çocuğuna yardım ettiğini zannedebilmektedir. Oysa çocuğunun bağımsız

hareket edebilme olasılığını engellemektedir. Aslında bunun temelinde annenin duygusal yalnızlığı ve çocuğun kendisine olan bağımlılığından mutlu oluğu yatmaktadır.

➤ 4